

[Domovská Stránka](#) > ... > [Súdne Konania](#) > [Občianskoprávne Veci](#) > [Vykonávanie Dôkazov](#) > Germany

Vykonávanie dôkazov

Autor obsahu

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Dôkazné bremeno

1.1 Aké sú pravidlá týkajúce sa dôkazného bremena?

V rámci občianskoprávneho konania nesie každá strana v zásade dôkazné bremeno, pokiaľ ide o skutočnosti, ktoré sú súčasťou podmienok právnych noriem, ktoré sú pre ňu priaznivé. Preto rozdelenie dôkazného bremena často vyplýva z ustanovení občianskeho hmotného práva, ako je nemecký Občiansky zákonník (BGB); obsahujú základy nárokov, pomocné normy, obranu a námietky. Skutočnosti, na základe ktorých vznikla norma spôsobilosti (napríklad: § 433 BGB – na uzavretie kúpnej zmluvy), musí strana, ktorá z nej vyvodzuje svoj nárok (napríklad na zaplatenie kúpnej ceny), pravidelne predložiť (zásada uplatňovania), a ak ju odporca poprie, preukázať. Druhá strana však musí tvrdiť a preukázať, že má právo na prípadné protipráva alebo námietky (napr. plnenie). Ak aj po vyčerpaní všetkých procesne prípustných dôkazov stále existujú pochybnosti o podstatnom skutkovom bode, musí sa prijať rozhodnutie o tom, kto nesie dôkazné bremeno. Strana, ktorá má podľa pravidiel o dôkaznom bremene povinnosť predložiť dôkaz o spornej skutočnosti, prehráva správny spor, ak nepredložila dôkaz.

1.2 Existujú pravidlá, ktoré vylučujú určité skutočnosti z dôkazného bremena? V ktorých prípadoch? Je možné predložiť dôkazy s cieľom dokázať, že konkrétne právne domnienky sú neplatné?

V nemeckom práve sú upravené rôzne uľahčenia dokazovania až po obrátenie dôkazného bremena. Predovšetkým:

1. Prenesenie dôkazného bremena

V občianskom súdnom konaní hovoríme o preneseaní dôkazného bremena, ak dôjde k obráteniu všeobecného pravidla, že každá strana musí preukázať skutočnosti, ktoré sú pre ňu priaznivé. Prenesenie dôkazného bremena vedie k tomu, že odporca musí preukázať, že neexistuje skutočnosť, ktorá je pre iného priaznivá. Úprava preniesenia dôkazného bremena je obsiahnutá napríklad v § 477 nemeckého Občianskeho zákonníka (BGB) pre kúpne právo. Toto je uvedené v § 477 ods. 1 vete 1 BGB: „Ak sa stav tovaru odchyli od požiadaviek § 434 BGB alebo § 475b BGB do jedného roka od prechodu rizika, predpokladá sa, že tovar bol chybný už v čase prechodu rizika, pokiaľ táto domnienka nie je nezlučiteľná s povahou tovaru alebo s chybným stavom...“ V tomto prípade teda kupujúci nemusí dokazovať, že chyba bola prítomná už v čase odovzdania; je skôr na predávajúcom, aby preukázal, že chyba v danom čase neexistovala.

2. Zmiernenie dôkazného bremena

a) Právna domnienka stanovuje zákonom, že v prípade existencie určitých okolností (základu pre domnienku) je potrebné vychádzať z existencie ďalších okolností a tieto sa musia zohľadniť pri právnom posúdení. Právne domnienky sú pre stranu poverenú dôkazným bremenom zmiernením, pretože iba musí predložiť a preukázať skutočnosti, na ktorých je domnienka založená. V súlade s § 292 Občianskeho súdneho poriadku (*Zivilprozessordnung*, ďalej len „OSP“) je dôkaz o opaku prípustný. Záonné domnienky sa môžu týkať

skutočností, príkladom je domnienka, že záložné právo bolo prevedené na veriteľa na základe držby osvedčenia, § 1117 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Môžu sa týkať aj práv, napríklad predpokladu, že držiteľ osvedčenia o dedičstve má postavenie dediča, § 2365 Občianskeho zákonníka.

Skutočná domnienka existuje, ak súd môže na základe svojej vlastnej skúsenosti alebo odbornej praxe dospieť k záveru o skutočnostiach (**Nepriame dôkazy**) na základe neoverených faktov. Napríklad je možné na základe indície, že v určitom čase bola teplota výrazne vyššia ako nula, na základe všeobecných skúseností dospieť k záveru, že určitá osoba sa nemohla v danom čase pošmyknúť na ľade. Strana namietajúca dôkazy môže domnienku narušiť skutočnosťami, ktoré vytvoria vážne pochybnosti o existencii typického priebehu udalosti.

3. Judikatúra čoraz viac vymedzuje dôkazné bremeno na základe vlastného imania a spravodlivého vyváženia záujmov v konkrétnych rizikových oblastiach. Hlavnými príkladmi sú:

- zodpovednosť za výrobok (§ 823 ods. 1 Občianskeho zákonníka)

Dôkazné bremeno, pokiaľ ide o chybnú povahu výrobku, porušenie práva a príčinnú súvislosť medzi nimi znáša poškodený. Na druhej strane nesie výrobca dôkazné bremeno, že sledoval príslušné organizačné a predpisové povinnosti, povinnosti týkajúce sa monitorovania výrobkov a odvrátenia nebezpečenstva, a preto nenesie zodpovednosť za zavinenie.

- Povinnosti informovať a poskytnúť poradenstvo

Ak nie sú splnené osobitné zmluvné alebo predzmluvné povinnosti informovať a poskytovať poradenstvo, účastník konania, ktorý nesplnil svoje záväzky, nesie dôkazné bremeno preukázať, že ku škode by došlo aj v prípade, že by svoje záväzky splnil. Uplatňuje sa domnienka, že poškodený účastník konania by konal v súlade s poskytnutými informáciami.

1.3 Do akej miery musí byť súd presvedčený o určitej skutočnosti, aby na jej základe rozhodol?

V § 286 Občianskeho súdneho poriadku sa stanovuje základná občiansko-súdna procesná zásada voľného hodnotenia dôkazov (*Freiheit der Beweiswürdigung*). Podľa tejto zásady súd musí sám rozhodnúť o tom, či je údajná skutočnosť pravdivá alebo nepravdivá, s ohľadom na celý obsah konania a závery, ktoré vyvodí z dôkazov.

Iba prevládajúci alebo vysoký stupeň pravdepodobnosti nestačí na preukázanie skutočnosti. Na druhej strane sa ani nemusia vylúčiť všetky pochybnosti. Musí existovať určitý stupeň istoty, ktorý je v praxi dostatočný a prevyší všetky zostávajúce pochybnosti bez toho, aby museli byť nevyhnutne úplne vylúčené.

V súvislosti s potrebným stupňom preukázania sa uplatňuje výnimka v prípadoch, keď zákon (napr. v prípade dočasnej právnej ochrany) pripúšťa, že dôkaz *prima facie* je dostatočný. Tvrdenie je *prima facie* správne, ak existuje prevažujúca pravdepodobnosť, že je správne. Účastníci konania nie sú pri preukazovaní správnosti *prima facie* povinní dodržiavať prísne pravidlá dokazovania (svedkovia, dokumenty, ohliadka súdu, znalecké dôkazy alebo výsluch účastníkov konania). Prípustné je napríklad aj samotné čestné vyhlásenie, § 294 Občianskeho súdneho poriadku.

2 Získavanie dôkazov

2.1 Vyžaduje si získavanie dôkazov vždy podanie strany alebo môže sudca v určitých prípadoch získať dôkazy aj z vlastnej iniciatívy?

V občianskoprávných konaniach sa uplatňuje zásada, že otázky a relevantné dôkazy musia predložiť účastníci konania. Súd samotný nemôže samostatne vyšetrovať materiály ako základ pre svoje rozhodnutie. Súd má v každom prípade povinnosť poskytovať informácie a poučenia v súlade s § 139 Občianskeho súdneho poriadku.

V niektorých prípadoch súd môže v rozpore so zásadou predkladania dôkazov účastníkmi konania vykonať dôkaz z vlastného podnetu. Musí to však urobiť v záujme zlepšenia odôvodnenia tvrdení účastníkov konania a nesmie sa snažiť sám skúmať dané skutočnosti.

Súd tak môže na vlastný podnet nariadiť ohliadky miesta, vypracovanie znaleckého posudku a konzultácie so znalcami (§ 144 OSP), predloženie dokumentov (§ 142 OSP) a ďalší výsluch niektorého z účastníkov konania (§

448 OSP). Súd takisto môže na vlastný podnet vypočúť účastníka konania (§ 448 OSP). Musí však existovať určitý stupeň počiatočnej pravdepodobnosti preukazovanej skutočnosti.

V konaniach nesporného súdnictva (ako sú opatrovnícke a dedičské veci) a v rodinných veciach (ako sú veci týkajúce sa detí a rodičovstva) iných než sú rodinné spory (t. j. ktoré sa neriadia právom uplatnenia dôkazov podľa Občianskeho súdneho poriadku) však platí zásada preskúmania skutočností z úradnej moci (§ 26 zákona o konaní v rodinných veciach a v záležitostiach nesporného súdnictva – *Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit* – FamFG). To znamená, že súd zisťuje skutočnosti dôležité pre rozhodnutie *ex officio* a vykonáva na to potrebné dôkazy v primeranej forme podľa svojho povinného uváženia. Súd pritom nie je viazaný dôvodom zainteresovaných strán. Odchýlky sa vzťahujú na manželské veci (napríklad rozvod) a rodinné spory (napríklad niektoré konania o výživnom), § 113 FamFG.

2.2 Aké kroky budú nasledovať v prípade, ak súd schváli žiadosť strany týkajúcu sa získania dôkazov?

Exaktný dôkaz:

V prípade sporných tvrdení zúčastnených strán nariaďuje Občiansky súdny poriadok vykonanie exaktných dôkazov a ako dôkazové prostriedky pripúšťa znalca, ohliadku, listinu, svedka a vypočutie strany (pozri nižšie). Súd podľa návrhu zúčastnenej strany doplniť vykonané dokazovanie nariadi vykonanie dôkazov o skutočnostiach, ktoré to vyžadujú. Väčšinou to vykoná bez osobitnej formality na ústnom pojednávaní alebo prostredníctvom príkazu na vykonanie dôkazov v súlade s § 358 Občianskeho súdneho poriadku. Podľa § 359 Občianskeho súdneho poriadku je potrebné v príkaze na vykonanie dôkazov uviesť sporné skutočnosti, v súvislosti s ktorými sa majú vykonať dôkazy, ďalej dôkazy, ktoré sa majú vykonať, pričom sa uvedú mená svedkov a znalcov, ktorí sa budú vypočúvať, alebo účastníka konania, ktorý sa bude vypočúvať, a napokon sa musí uviesť účastník konania, ktorý sa dovoľáva dôkazov.

Následne sa vykonávajú dôkazy v súlade s príslušnými právnymi ustanoveniami v § 355 až 484 Občianskeho súdneho poriadku. Musia sa dodržiavať zásady, že dôkazy sa majú vykonať priamo (§ 355 OSP) a že účastníci konania sa môžu zúčastniť vykonávania dôkazov (§ 357 OSP).

Prvá z týchto zásad znamená, že dôkazy sa musia vykonať pred samotným prvostupňovým súdom, lebo tento súd ich musí posúdiť. Výnimky sa uplatňujú iba vtedy, keď sa v súlade so zákonom zodpovednosť za vykonanie dôkazov môže preniesť na jedného člena prvostupňového súdu (§ 361 OSP) alebo na iný súd (§ 362 OSP). Podľa zásady, že účastníci konania sa môžu zúčastniť, majú účastníci konania právo byť prítomní na výsluchu svedkov a majú aj právo svedkov vypočúvať (§ 397 OSP).

Podľa §285 Občianskeho súdneho poriadku sa potom o výsledkoch vykonania dôkazov diskutuje na pojednávaní. Podľa § 286 Občianskeho súdneho poriadku súd musí zisťovať skutočnosti na základe celého obsahu konania vrátane vykonaných dôkazov, pričom dôkazy posudzuje voľne.

Voľné vykonávanie dôkazov:

protikladom voči exaktným dôkazom je voľný dôkaz, pri ktorom je možné overiť skutkové zistenia pomocou všetkých prostriedkov, ktoré súd považuje za potrebné, a to vo veľkej miere bez akýchkoľvek formálnych požiadaviek. Voľný dôkaz je v občianskoprávnom konaní v súlade s § 284 Občianskeho súdneho poriadku prístupný iba vtedy, ak s ním súhlasia zúčastnené strany.

Pokiaľ zákon nepredpisuje uplatnenie exaktného dôkazu v konaniach podľa FamFG, na dosiahnutie odsúdenia súdom sú k dispozícii voľné a exaktné vykonávanie dôkazov (§ 29, 30 FamFG). Zúčastnené strany môžu súdu navrhnúť možné dôkazy, ale o potrebe a rozsahu dokazovania a o druhu dôkazov, ktoré sa majú vykonať, rozhoduje podľa vlastného uváženia len súd.

2.3 V ktorých prípadoch môže súd zamietnuť žiadosť strany o získanie dôkazov?

Návrh na prijatie dôkazov možno zamietnuť z procesných dôvodov alebo na základe pravidiel, ktorými sa riadi dokazovanie, ak:

- skutočnosti nie je potrebné preukázať dôkazmi, t. j. skutočnosti sú už preukázané alebo sú zjavné alebo

nesporné,

- skutočnosti nie sú vecné, t. j. nemôžu mať žiadny vplyv na rozhodnutie,
- dôkaz je nevhodný na preukázanie údajnej skutočnosti (to je zriedkavé, lebo dôkazy nie je možné posúdiť pred ich vykonaním),
- dôkaz nie je možné získať,
- dôkaz je neprípustný, napr. v dôsledku nepodloženého tvrdenia, ktoré je zneužitím procesu, alebo rozpornej povinnosti svedka zachovať mlčanlivosť (pokiaľ nie je od tejto povinnosti oslobodený),
- súd vykonáva dôkazy na základe vlastného uváženia, napr. pri posudzovaní škôd v súlade s § 287 Občianskeho súdneho poriadku,
- skutočnosť bola s konečnou platnosťou zistená v inom konaní a je záväzná pre oboch účastníkov konania,
- návrh nebol podaný včas (§ 296 ods. 1 OSP),
- vykonaniu dôkazu bráni prekážka neurčitého trvania, uplynula príslušná lehota a konanie by sa v iných ohľadoch oneskorilo (§ 356 OSP).

2.4 Aké rôzne dôkazné prostriedky existujú?

Existuje päť druhov exaktných dôkazov:

- súdna ohliadka, § 371 – 372a Občianskeho súdneho poriadku

Ide o akúkoľvek priamu, zmyslovú ohliadku sudcu na dôkazné účely. V rozpore s trocha zavádzajúco použitým pojmom „*Augenschein*“, teda „vizuálne preskúmanie“, môže obsahovať aj zmyslovú ohliadku dotykom, čuchom, sluchom a chuťou. Patria sem teda aj zvukové a obrazové záznamy a pamäťové médiá.

- Svedecká výpoveď, § 373 – 401 Občianskeho súdneho poriadku

Svedkovia môžu vypovedať o minulých udalostiach, ktoré sami pozorovali. Svedkom môže byť jedine osoba, ktorá nie je účastníkom konania.

Ak svedok musí mať odborné poznatky na to, aby pochopil skutočnosti, nazýva sa znaleckým svedkom (*sachverständiger Zeuge*, § 414 OSP): príkladom je vyhlásenie lekára slúžiaceho na pohotovosti vo veci úrazov pri nehode.

- Znalec, § 402 – 414 Občianskeho súdneho poriadku

Znalec (*Sachverständiger*) poskytuje sudcovi odborné poznatky, ktoré sudca potrebuje na posúdenie skutkového stavu. Znalci samotní nezistujú skutkový stav. Očakáva sa, že posúdenie vykonajú výlučne na základe skutočností, ktoré im boli poskytnuté (*Anschlussstatsachen*).

Znalec môže byť požiadaný, aby vyvodil vlastné závery, len v prípade, ak sú na zistenie samotného skutkového stavu potrebné odborné znalecké poznatky. Príkladom je stanovenie diagnózy lekárom.

Súkromný znalecký posudok, ktorého vypracovanie zadal jeden z účastníkov konania, môže byť prijatý ako znalecký dôkaz len vo výnimočných prípadoch a iba so súhlasom oboch účastníkov konania.

- Listinný dôkaz, § 415 – 444 Občianskeho súdneho poriadku

Listiny v zmysle Občianskeho súdneho poriadku sú písomné vyhlásenia, ktoré sú spôsobilé preukázať sporné tvrdenie zúčastnenej strany. V právnych predpisoch sa rozlišuje medzi dôkaznou hodnotou verejných dokumentov (§ 415, 417 a 418 OSP) a súkromných dokumentov (§ 416 OSP).

- Výsluch účastníkov konania, § 445 – 455 Občianskeho súdneho poriadku

Výsluch účastníkov konania je podradený iným formám dôkazov a je prípustný len na účely prezentácie hlavného dôkazu (§ 445 ods. 2 OSP). Zúčastnená strana, ktorá musí predložiť dôkaz, môže v zásade požiadať iba o vypočutie druhej strany (§ 445 ods. 1 OSP). V ostatnom je účastníkov konania možné vypočuť iba so súhlasom druhého účastníka konania alebo z úradnej moci.

Naopak, v konaní o voľnom dokazovaní môže súd vykonať potrebné dôkazy vo vhodnej forme. Dôkazy sa vykonávajú bez vydania príkazu na predloženie dôkazov alebo bez vytýčenia pojednávania o dôkazoch. Popri exaktných dôkazových prostriedkoch (pozri vyššie) prichádza do úvahy získanie úradných informácií a správ od

verejných orgánov, neformálne telefonické alebo písomné prieskumy, vyhodnocovanie zvukových a filmových záznamov a záznamy údajov. Súd môže využiť všetky mysliteľné možnosti poznania, aby dosiahol svoje presvedčenie; hranice sa majú stanoviť len tam, kde podľa vedeckých poznatkov a zákonov uvažovania nemožno dosiahnuť zisk poznatkov alebo kde existuje zákaz využívania. V konaní podľa FamFG sa výsledky dokazovania zaznamenávajú (§ 29 ods. 3 FamFG).

2.5 Aké sú spôsoby získania dôkazov od svedkov a líšia sa tieto spôsoby od spôsobov, ktoré sa využívajú na získanie dôkazov od svedkov – znalcov? Aké sú pravidlá týkajúce sa predkladania písomných dôkazov a znaleckých správ / posudkov?

Všetky dôkazy majú rovnaké postavenie v súlade so zásadou voľnej úvahy, neexistujú rozdiely v dôkaznej sile. Rozdiely sú iba v postupe zhromažďovania dôkazov.

Svedkovia

Každý svedok sa musí vypočuť samostatne v neprítomnosti svedkov, ktorí sa budú vypočuť neskôr (§ 394 ods. 1 OSP). Svedkovia, ktorých výpovede si odporujú, sa môžu vypočuť naraz (§ 394 ods. 2 OSP).

Svedkovia sa pred výsluchom upozornia, že musia povedať pravdu a že môžu byť následne požiadaní, aby zložili prísahu (§ 395 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku). Svedkovia sa najprv požívajú, aby uviedli svoje osobné údaje (§ 395 ods. 2 OSP). Následne sa vypočúvajú o predmete veci (§ 396 OSP). Súd sa snaží zabezpečiť, aby sa ich výpoveď týkala veci, v súvislosti s ktorou vypovedajú. Môže takisto kľásť svedkom ďalšie otázky s cieľom objasniť určité body alebo doplniť výpovede.

Účastníci konania majú právo zúčastniť sa na výsluchu svedkov a kľásť im otázky. Vo všeobecnosti platí, že samotní účastníci konania smú v konaní s povinným zastúpením advokátom len predkladať otázky, ktoré súd položí svedkom, kým právny poradca môže položiť otázku svedkovi priamo (§ 397 OSP).

Tieto pravidlá upravujúce výsluch svedkov platia aj pre dôkazy, ktoré poskytujú znaleckí svedkovia, a pre výsluch samotných účastníkov konania (§ 402 a 451 OSP).

Listiny

Listinný dôkaz sa v zásade prezentuje predložením dokumentu. Ak účastník konania, ktorý prezentuje dôkaz, nemá príslušný dokument, ale dokument je v držbe druhého účastníka konania alebo tretej strany, účastník konania prezentujúci dôkaz môže požiadať, aby súd tomuto druhému účastníkovi konania alebo tretej strane nariadil predložiť príslušný dokument (§ 421 a 428 OSP). Povinnosť predložiť dokumenty je požiadavka občianskeho práva a uplatňuje sa v prípade, že osoba, ktorá prezentuje dôkaz, má nárok požadovať, aby druhý účastník konania alebo tretia strana vydala alebo predložila dokument (§ 422 OSP). Musia existovať dôvody *prima facie* na uplatnenie tejto povinnosti (§ 424 ods. 5 druhá veta OSP). Písomné znalecké posudky sú dokumenty v zmysle Občianskeho súdneho poriadku.

2.6 Majú niektoré dôkazné prostriedky väčšiu dôkaznú silu ako ostatné?

V zásade nie. Všetky dôkazové prostriedky majú rovnaké postavenie. Vyplýva to zo zásady voľného posudzovania dôkazov v súlade s § 286 Občianskeho súdneho poriadku. Všetky zhromaždené dôkazy predstavujú základ pre posúdenie, ktoré vykoná súd. Len vo výnimočných prípadoch musia sudcovia dodržiavať záväzné pravidlá dokazovania: príkladmi sú pravidlá týkajúce sa dôkaznej hodnoty záznamu z konania podľa § 165 OSP, rozsudku podľa § 314 OSP alebo iných dokumentov podľa § 415 až 418 OSP.

2.7 Sú niektoré spôsoby dokazovania v záujme preukázania určitých skutočností povinné?

Nie, v Občianskom súdnom poriadku sa v zásade nestanovujú žiadne povinné formy dôkazov na preukázanie určitých skutočností.

V určitých druhoch konaní existujú výnimky. V konaniach týkajúcich sa listín a zmieniek sa dôkazy, na základe ktorých sa stanovujú skutočnosti, na ktorých sa zakladá nárok, môžu poskytovať iba vo forme dokumentov, a dôkazy o všetkých ostatných skutočnostiach sa poskytujú iba vo forme dokumentov alebo výsluchom účastníkov konania (§ 592 a nasl. OSP).

V určitých konaniach, ktoré sú spojené s rozsiahlymi zásahmi do základných práv, je zákonom stanovená povinnosť vyžiadania posudku, je tomu tak pred vymenovaním opatrovateľa alebo pred opatrením umiestnenia (§ 280 a 312 zákona o FamFG).

2.8 Sú svedkovia podľa zákona povinní svedčiť?

Všetci svedkovia, ktorí patria do príslušnosti nemeckých súdov a boli riadne predvolaní, sú povinní dostaviť sa na pojednávanie, vypovedať a zložiť prísahu.

Povinnosť svedka vypovedať zahŕňa aj povinnosť na základe dokumentov overiť, čo vie, a osviežiť jeho pamäť (§ 378 OSP). Svedkovia nie sú povinní skúmať skutočnosti, o ktorých nevedia.

2.9 V akých prípadoch môžu odmietnuť vypovedať?

Občiansky súdny poriadok rozlišuje medzi právom odprieť výpoveď z osobných dôvodov (§ 383 OSP) a zo skutkových dôvodov (§ 384 OSP). Právo odprieť výpoveď podľa § 383 Občianskeho súdneho poriadku súvisí na jednej strane s rodinnými väzbami a na druhej strane s profesionálnymi povinnosťami svedka. Jeho cieľom je zabrániť konfliktu záujmov.

Právo svedkov odprieť výpoveď z osobných dôvodov platí pre zasnúbené osoby (č. 1), manželov (č. 2) a strany v občianskom zväzku (č. 2a) v priebehu trvania manželstva alebo občianskeho zväzku a dokonca aj po jeho skončení. Takisto ani osoba, ktorá je alebo bola v priamom príbuzenskom vzťahu s účastníkom konania, a to buď v pokrvnom, alebo manželskom vzťahu, alebo ktorá je alebo bola v nepriamom príbuzenskom vzťahu až do tretieho stupňa, alebo ktorá je alebo bola v nepriamom príbuzenskom vzťahu zo strany manžela až do druhého stupňa, nemôže byť nútená vypovedať (č. 3). Nepriamy vzťah znamená, že osoby nie sú v priamom príbuzenskom vzťahu, ale sú potomkami tej istej tretej osoby. Stupeň pokrvného príbuzenského vzťahu alebo vzťahu zo strany manžela sa určuje podľa počtu medzičlánkov.

Podľa § 383 č. 4 Občianskeho súdneho poriadku kňazi, osoby, ktoré sú alebo boli profesionálne zapojené do prípravy, výroby alebo distribúcie periodík alebo rozhlasových a televíznych programov (č. 5), a osoby, ktorým sú z titulu ich funkcie, postavenia alebo povolania zverené informácie, ktoré vzhľadom na svoju povahu alebo na základe právneho ustanovenia nie je možné zverejniť (č. 6), nie sú povinné vypovedať.

Právo svedkov odmietnuť vypovedať z profesionálnych dôvodov sa vzťahuje na všetky informácie známe uvedeným osobám na základe ich osobitného postavenia.

Účelom práva svedka nevypovedať v súlade s § 384 Občianskeho súdneho poriadku je však chrániť svedkov pred nepriaznivými dôsledkami nutnosti vypovedať. Majú iba právo neodpovedať na konkrétne otázky; neoprávňuje ich však na úplné mlčanie.

Právo nevypovedať podľa § 384 Občianskeho súdneho poriadku sa uplatňuje vtedy, ak by odpoveď na otázku spôsobila svedkovi alebo osobe s rodinným vzťahom uvedeným v § 383 Občianskeho súdneho poriadku priame finančné škody (č. 1) alebo ak by ich vystavila poníženiu alebo riziku trestného stíhania alebo správneho postihu (č. 2). Svedkovia nemusia odpovedať na otázky ani vtedy, ak by tým museli vyraziť obchodné alebo podnikateľské tajomstvo (č. 3).

V § 385 Občianskeho súdneho poriadku sa stanovuje niekoľko výnimiek z popísaných práv svedkov nevypovedať. Osobitný význam má § 385 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, ktorý zbavuje kňazov a osoby, ktoré sú povinné nevypovedať podľa hmotného práva v súlade s § 383 ods. 1 č. 6 Občianskeho súdneho poriadku, povinnosti mlčať, a tým obnovuje ich povinnosť vypovedať.

2.10 Možno osobu, ktorá odmieta svedčiť, sankcionovať alebo prinútiť vypovedať?

Áno. Ak sa svedok, ktorý bol riadne predvolaný, nedostaví, súd mu uloží správnu pokutu podľa § 380 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku a v prípade jej nezaplatenia mu uloží trest odňatia slobody. Pokuta je 5 až 1 000 EUR [článok 6 ods. 1 zákona, ktorým sa zavádza Trestný zákonník (*Einführungsgesetz zum Strafgesetzbuch*)] a trest odňatia slobody je jeden deň až šesť týždňov (článok 6 ods. 2 rovnakého zákona). Svedkovia sú takisto povinní uhradiť trovy, ktoré vznikli ich neúčastou.

Svedka, ktorý sa nedostaví po druhýkrát, možno podľa § 380 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku priviesť na

pojednávane násilím a možno mu uložiť správnu sankciu. Tieto opatrenia sa nevykonajú, ak svedok včas poskytne primerané vysvetlenie svojej neprítomnosti. Ak je toto vysvetlenie prijaté včas, svedok bude musieť preukázať, že nebol zodpovedný za oneskorenie (§ 381 OSP).

Ak svedok odmietne vypovedať alebo zložiť prísahu bez udania dôvodu alebo ak udá dôvod, ktorý bol nakoniec vyhlásený za irelevantný, možno podľa § 390 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku prijať rovnaké opatrenia ako tie, ktoré sa uplatňujú na svedka, ktorý sa nedostavil bez vysvetlenia. Ak svedok odmietne vypovedať druhý raz, môže byť na návrh zadržaný s cieľom prinútiť ho vypovedať, ale len na obdobie trvania príslušného procesu (§ 390 ods. 2 OSP).

2.11 Existujú osoby, od ktorých nemožno získať svedeckú výpoveď?

Nie, neexistuje všeobecná nespôsobilosť byť svedkom. Každá osoba, ktorá je dostatočne vyspelá na to, aby mohla mať vecné pripomienky a aby pochopila otázky, ktoré sa jej týkajú, a odpovedala na ne, môže byť svedkom bez ohľadu na vek alebo spôsobilosť vykonávať právne úkony.

Neexistujú osobitné pravidlá pre ľudí, ktorí už boli trestaní za úmyselné poskytnutie nepravdivých vyhlásení alebo krivú výpoveď.

Osoba však nemôže byť svedkom, ak je priamo zapojená do konania ako účastník konania alebo jeho právny zástupca. Platí však výnimka pre účastníkov konania na jednej strane sporu vo vzťahu k skutočnostiam, ktoré sa týkajú výlučne ostatných účastníkov konania na tej istej strane. Za určitých okolností môže byť svedkom splnomocnenec, ak je predmet skúmania mimo rozsahu splnomocneneckého vzťahu. Registrovaný zástupca napríklad môže vypovedať v súvislosti so skutočnosťami nesúvisiacimi s jeho povinnosťami v konaní, ktorého účastníkom je osoba, ktorú zastupuje.

Príslušný čas, v ktorom osoba musí spĺňať podmienky na to, aby mohla vypovedať ako svedok, je vždy čas, v ktorom sa táto osoba má vypočúvať.

2.12 Aká je úloha sudcu a strán pri vypočúvaní svedka? Za akých podmienok môže byť svedok vypočutý prostredníctvom videokonferencie alebo iných technických prostriedkov?

Výsluch svedkov vykonáva súd. Výsluch svedkov môže byť takisto pridelený jednému členovi prvostupňového súdu ako poverenému sudcovi alebo inému súdu, predovšetkým ak je možné od začiatku vychádzať z toho, že súd prvého stupňa môže uznať výsledok dôkazov bez akéhokoľvek bezprostredného dojmu o priebehu vykonávania dôkazov.

Každý svedok sa musí vypočuť samostatne v neprítomnosti svedkov, ktorí sa budú vypočúvať neskôr (§ 394 ods. 1 OSP). Svedkovia, ktorých výpovede si odporujú, sa môžu vypočuť naraz (§ 394 ods. 2 OSP).

Účastníci konania majú právo zúčastniť sa na výsluchu svedkov a kľásť im otázky. Vo všeobecnosti platí, že samotní účastníci konania smú v konaní s povinným zastúpením advokátom len predkladať otázky, ktoré súd položí svedkom, kým právny poradca môže položiť otázku svedkovi priamo (§ 397 OSP).

Svedkov možno vypočuť prostredníctvom videokonferencie, ak s tým súd na základe návrhu (iba) jedného účastníka konania súhlasí (§ 128a ods. 2 OSP).

3 Hodnotenie dôkazov

3.1 Podlieha súd obmedzeniam pri vydaní rozsudku v prípade, ak účastník nezískal dôkazy zákonným spôsobom?

Občianskoprávne konanie v zásade neukladá žiadne zákazy použitia dôkazov. Výnimkou je iba zákaz súdu brať do úvahy rozsudky, ktoré boli odstránené alebo ktoré majú byť odstránené z ústredného spolkového registra [§ 51 zákona upravujúceho ústredný spolkový register (*Bundeszentralregistergesetz*)].

V súlade s judikatúrou Spolkového ústavného súdu (*Bundesverfassungsgericht*) však zákaz používania dôkazov prichádza do úvahy v občianskoprávnom konaní, ak dochádza k nezákonnému zasahovaniu do základných stanovísk namietajúcej strany, ktoré sú chránené podľa ústavného práva, najmä ľudskej dôstojnosti a

všeobecného práva na ochranu osobnosti, a neexistuje k tomu žiadne výnimočné odôvodnenie. Vyžaduje sa zváženie prínosov a záujmov pri zohľadnení všetkých okolností jednotlivého prípadu.

Podľa tejto judikatúry si súd napríklad vo všeobecnosti nesmie vypočúť dôkazy získané prostredníctvom tajných zvukových nahrávok, odpočúvania rozhovorov prostredníctvom mini-vysielačov, smerových mikrofónov alebo interkomunikácie, resp. pre použitie nezákonne získaných osobných záznamov, ako sú denníky alebo intímne listy, ako dôkazov.

Vo všetkých týchto prípadoch však súd môže v jednotlivých prípadoch rozhodnúť, že odchyľne existujú vyvažujúce práva, ktoré odôvodňujú prijatie nezákonne získaných dôkazov, ale vždy za predpokladu, že to nezasahuje do kľúčovej oblasti súkromného života.

O otázke, či sa dôkazy musia vylúčiť na základe procesného pravidla, sa musí rozhodovať samostatne pre každé také pravidlo. Nedostatky, ktoré ovplyvňujú konanie a spôsob, akým sa vedie výsluch, možno odstrániť v súlade s § 295 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. Výsluch určitého účastníka konania ako svedka je napríklad procesným nedostatkom, ktorý možno odpustiť, t. j. dôkazy možno použiť, ak sa účastníci konania vzdajú uplatnenia tohto pravidla alebo nepodajú námietku proti chybe do konca nasledujúceho výsluchu. Neposkytnutie informácií o práve svedka odmietnuť poskytnúť dôkazy možno takisto napraviť podľa § 295 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku.

Od dodržiavania pravidiel vo verejnom záujme však nemožno upustiť (§ 295 ods. 2 OSP). Príklady zahŕňajú všetky otázky, ktoré súd posudzuje z vlastného podnetu, napríklad požiadavky konania, prípustnosť odvolania alebo stratu spôsobilosti byť sudcom.

3.2 Bude sa moja vlastná výpoveď považovať za dôkaz v prípade, ak som účastníkom konania?

Ako už bolo vysvetlené v časti 2.4, výsluch účastníkov konania možno za určitých okolností pripustiť ako dôkaz. Váha tohto dôkazu sa necháva na vlastné uváženie súdu (§ 286 OSP).

4 Uviedol tento členský štát v súlade s článkom 2 ods. 1 nariadenia o vykonávaní dôkazov iné orgány príslušné na vykonávanie dôkazov na účely súdneho konania v občianskych alebo obchodných veciach podľa tohto nariadenia? Ak áno, v akých konaniach sú oprávnené vykonávať dôkazy? Môžu len dožiadať o vykonanie dôkazov alebo môžu takisto pomáhať pri vykonávaní dôkazov na základe dožiadania od iného členského štátu? Pozri aj informovanie podľa článku 2 ods. 1 nariadenia o vykonávaní dôkazov

Nie.

■ Posledná aktualizácia: 22/12/2025

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.